

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrške kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica, (širina 72 mm) za izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Brezposelnost.

Najhujša mōra delavstva v kapitalistični družbi je v materialnem oziru brezposelnost. Kakor Damoklejev meč, viseč na tanki niti, preti neprenehoma delavcu in povzrokuje največjo nestalnost in nesigurnost njegovega življenja. Brezposelnost otežuje delavsko organizacijo, ona ogrožuje njegov gospodarski obstanek in ovira njegove boje. Brezposelnost ustvarja ogromno rezervno armado delavstva, s katero žuga kapitalizem vposlenim delavcem, če zahtevajo kakšno izboljšanje svojega položaja. Iz te rezervne armade padajo neprenehoma posamezniki v najgloblje budo, v takozvani zalumpni proletarij, iz katerega navadno ni več rešitve. Brezposelnost demokratizira in ustvarja zločince. Tisočerm brani brezposelnost najskromnejše kulturne užitke, pa pospešuje z gmotno obenem tudi duševno bedo. Narodom krade pridne roke in sposobne duhove, pa je vsled tega bič ne le za delavstvo, ampak za človeštvo sploh.

Posledice brezposelnosti so materialno in moralno strašne za delavski razred, za narode, za vso človeško družbo. Moralo se je vsled tega prejalisej zgoditi, da spregovori o tej šibi božji delavska internacionala. In zgodilo se je letos na kodanjskem kongresu.

Zbor je sprejel sledečo

resolucijo:

»Kongres konstatira, da je brezposelnost neločljiva od kapitalističnega načina proizvodnje in da izvira le s to obenem. V sistemu kapitalistične produkcije ne more torej iti za odstranitev brezposelnosti, ampak le za zmanjšanje in za ublažitev njenih posledic.

Kongres zahteva splošno obligatno oskrbo brezposelnostnih, ki jo imajo upravljati delavske organizacije. Stroške imajo nositi posestniki delavnih sredstev.

Zastopniki delavskega razreda imajo zahtevati od javnih oblasti:

1. Da se natančno in pravilno vodi in ugotavlja statistika brezposelnosti.
2. Da razpišejo v svojem obsegu za brezposelne zadostna dela za silo in da se za taka dela plačujejo mezde, ki jih priznavajo strokovne organizacije.
3. Da se dovoljujejo ob času krize blagajnam za brezposelnost izredne podpore.
4. Nobena podpora, ki se da brezposelnim v katerikoli obliki, ne sme prikrajšati njihovih političnih pravic.
5. Uvesti in podpirati se imajo naprave za izkazovanje dela, v katerih imajo strokovne organizacije varovati svobode in interese delavcev.
6. Z zakonskimi določbami se ima skrajšati delavni čas.
7. Dokler se ne izvrši splošno, javno, postavno, obligatorno podpiranje brezposelnih, imajo javne oblasti finančno pospeševati strokovne naprave za podpiranje brezposelnih. Taka podpora ne sme na noben način ovirati neodvisnosti strokovnih organizacij.

Da je brezposelnost huda socialna bolezen, čutijo na svoji koži delavci. Ampak njene posledice so vendar naravne tudi drugim faktorjem in delom človeške družbe; z vprašanjem brezposelnosti se bavijo radi tega tudi mnogi meščanski sociologi in njihove študije tvorijo že obširno biblioteko. Tudi nekatere vlade pa so se polagoma približale problemu in si belijo glave, kako bi se dal rešiti. Gotovo je torej, da bi se bilo dalo o brezposelnosti reči mnogo več nego je izrekla kongresova resolucija. Toda socialistični kongres nima namena in naloge, kazati meščanskim sociologom pota in nevarnosti, katere prete privilegiranim slojem, so lastna skrb privilegirancev. Važno in potrebno pa

je bilo, da je kongres izrekel, kar je povedano v prvi točki.

Človekoljubi v meščanski družbi se neprenehoma ukvarjajo s starim nemogočim problemom: Kaj storiti, da bo volk sit in koza cela. Odpraviti brezposelnost, pa ohraniti kapitalistične družbe, kakor bi radi meščanski sociologi, je nemogoče, kajti razlogi brezposelnosti tiče v temeljnih uredbah družbe, ki je osnovana na podlagi privatne lastnine in privatno kapitalističnega izdelovanja blaga. Da izgine brezposelnost, mora izginiti kapitalistična družba in se mora preurediti vse gospodarsko življenje tako, kakor uči socializem: Ustanoviti se mora vesoljna družba, ki je sama lastnica produktivnih sredstev ter urejevalka dela po potrebah družbe.

Boj proti brezposelnosti je torej naloga delavstva. S svojo organizacijo si ima delavstvo pridobiti odločevalno in izvrševalno politično moč, da more organizirati delo na socialni podlagi. Kadar se to zgodi, bo konec brezposelnosti in njenih strahov, pa nikdar prej ne. In če delavci spoznajo, da je brezposelnost mōra in pogostoma njih pogin, morajo tudi spoznati, da je njihova neizogibna dolžnost, privedi svojo organizacijo do skrajne poplnosti.

Delavsko varstvo.

Ze večkrat se je mednarodni socialistični kongres bavil z zakonodajstvom o delavskem varstvu in njegovi sklepi so toliko vplivali, da so se industrijske države začele nekoliko baviti z vprašanjem. Vršile so se tudi že mednarodne konference raznih vlad in ustanovile so se mednarodne zveze za varstvo delavcev. Toda vse delo, ki se je doslej izvršilo, je bilo le polovičarsko. Nobena država ni imela toliko poguma, da bi bila domačemu kapitalizmu naložila izdatno in resno skrb za varnost zdravja in življenja delavcev,

od katerih vleče bogate obresti. Še manj pa je poskrbljeno za žrtve izkoriščajočega kapitalizma. Buržoazna država ne more zatajiti svojega značaja. Parlamenti, v katerih sede protidelavske večine, imajo vse druge skrb kakor brigo za delavstvo; tudi njim je vreča kapitalistov važnejša od proletarskega zdravja in življenja.

Letošnji kongres v Kodanju se je vnovič bavil s tem vprašanjem in referati v komisiji in na zboru so spravili o pomanjkljivosti delavskega varstva take podatke na dan, da se človeku jeze lasje na glavi. Če je v Nemčiji, ki se rada baha, da maršira v prvi vrsti napredka, v Nemčiji, v kateri je industrijski kapitalizem tako razvit, da konkurira z Anglijo in z Ameriko mogoče, da pogine na bojišču dela 7000 delavcev v enem letu in jih 518.000 v istem času izgubi zdrave ude, ni treba pripovedovati, kako je še le v državah, ki korakajo za desetletja počasneje, ali pa v Ameriki, kjer je podjetniška brezobzirnost na vrhuncu.

Ne moremo se ozirati na zanimive govore, ki so bili na kodanjskem kongresu izrečeni o tem predmetu in so obsegali ogromen material. Objavljamo pa v naslednjem resolucijo, ki jo je sprejel kongres in ki se glasi:

»Z razvojem kapitalističnega proizvodnje povečano izkoriščanje delavstva je ustvarilo razmere, vsled katerih je nastop zakonodajstva za varstvo življenja in zdravja delavcev postal nujno potreben. V nobeni državi ne dosega varstveni zakoni tega, kar je vsaj približno v interesu delavstva nujno potrebno in kar se lahko izvrši, ne da bi se oškodovala industrija. Kongres zato spominja na sledeče, v splošnem že na pariškem kongresu leta 1889 za vse delavstvo brez razlike spola izrečene najnižje zahteve:

1. Največ osemurno dnevno delo;
2. Prepoved pridobitinskega dela za otroke izpod štirinajst let.
3. Prepoved nočnega dela, izvzemši če je potrebno po naravi stvari iz tehničnih razlogov ali pa iz razlogov javne blaginje.
4. Neprekinjen odmor, ki naj znaša najmanj trideset ur na teden za vsakega delavca.
5. Prepoved truck-sistema.

LISTEK.

Atila.

Spisal Vladimir Schweiger.*
Konec.

Atila je pil in nalival nenasitno grlo. S hreščecim glasom je ponavljal: »Se en poliček.«

Tretji je stal pred njim na belopregriji mizi, upiral se mu je in Atila je obračal steklenico s suhimi prsti.

Zunaj je zazvonilo.

Atila je obračal steklene oči po široki cesti. Videl je ljudi oblečene v črno žalno obleko. Vedel je, da bo maša, sveto opravilo za dušo rajnega in da hodijo verni farani v cerkev. Nič ga ni genilo, v pest se jim je smejal, majal je z glavo, polno žganih duhov.

»Ha! Tepci! Osl! Br . . . brr . . . le molite . . . brat mi je umrl . . . prišel sem po dedščino . . . Haha!«

Smejale se je peklensko, praskal se za dlanjo in mislil na denar.

Srkale je počasi sladko žganje, kakor bi mu po premnogi zavžiti pijači postala slabotčna, ostudna, neokusna.

Zazvonilo je vdrugič, Atila se je povzpela k oknu, zibal se je in okorno prestopal.

Za železno ograjo na pokopališču je bila izkopana jama tik za crkvenim hrbtom, v tistem ozadju.

Ugledal jo je Atila in smeh ga je posilil. Zapeli so zvonovi, prinesli so črno rakev polno svežih in suhih vencev, molili glasno gologlavi, spustili rakev v grob.

Mrtvaška tišina je zavladovala, očenaš se je glasil, zapel je zvonček, zašklepetale lopate pokopačev, s truščem je padala prst na rakev, bobnelo je in odmevalo. Zaoril je jok glasan in silen in zabučal po kraljestvu smrti divje, nevzdržljivo.

Pokopali so župnika . . .

In Atila je zrl ravnodušno izza okna gostilne, ni potočil solze, bilo mu je trdo srce, jeklenotrdno. Brata so pokopali in on je zrl iz dalje, čakal je na plen iz dalje, da ga pograbi, kakor divja zver.

»Pokop je minil. In zdaj v župnišče . . .

Plačam! . . . plačam!«

Z opletajočim korakom se je napotil v župnišče, kamor so se vrnili pogrebci, duhovni, pokopači. In Atila je stopil med nje in glas se mu ni zatresel, hreščec je zabučal njegov glas, opotekel se je in izustil:

»Dragi, jaz sem mu brat! Kje je testament, testament!«

In pogledali so se ljudje in se čudili.

»Dedščina je moja! . . . Jaz sem mu brat . . . druge žlahte ni, ni je bilo . . . Dajte mi testament!«

In stopil je mlad kaplan predenj, šepetnil mu je na uho nekaj nerazumljivega in odšla sta iz pritlične sobe.

Vun sta stopila in po stopnjicah v prvo nadstropje, v postrano sobo, tu skozi v stransko izbo. Brez ključev se je odprlo, samo se je udalo in vstopila sta.

V kotu je stala okrogla ženka, župniška kuharica, gospodinja in ravnala perilo. Srepa je uprla pogled v prišleca, zardela je hipno, spoznavši Atila.

»Kaj pa ti tu, Katra?« je prašal kaplan.

»Nič! E, kaj bi? Ravnam perilo, drugo vam nič mari.«

»Kaj? . . . Jaz dobim vse? . . . Kje je denar?« je Atila kričal vskipevši vsled mnoge zavžite pijače.

»Tiho! tu sem jaz gospodinja.«

»Vun, vrag! Vun se poberi!« rentočil je razkačen.

»Tiho! tiho! bom jaz pokazal,« silil se je kaplan.

Pomiril se je Atila, stopil je z mladim človekom k veliki omari, ne brigaje se za okroglo kuharico. Odprla sta omaro, nič nista rabila ključev, ki so ležali na pisalni mizi; samo se je odprlo.

Prazna je bila skoro. Katra v kotu je pomežiknila in nehoti zgubala lice ter zategnila ustre.

Atila je prevrgel nekaj cunaj v stari omari, par robcev, nekoliko papirja in zlovoljno zarentočil. Pregledala sta nizko omaro. In doletelo ju je kar prvi.

Vzkipele je Atila, oči so mu zakrnavele in otekle izstopile iz jamic:

»Vlačuga, kje je denar!«

Katra ni dejala ničesar, privlekla je robec iz žepa in si otrnila solze iz suhih oči, zardevši sramu.

»Tul tul!« je klical kaplan in stopila sta pred pisalno mizo.

Zaklenjeno je bilo in Atila se je pomiril.

Odprla sta, v kotu se je zablestelo nekaj desetic, petic, kronic in tolarjev.

Atila jih je pograbil hlastno, roparsko segel po njih in jih zaval v svojo velikansko temnordečo ruto z modrimi mrežami.

Nič ni štel, vtaknil je v žep in iskal med papirjem dalje.

»Knjižice, knjižice! Vlačuga, denar in knjižice!«

Rohnel in besnel je kakor divji.

In metal je papirje iz kota v kot, trgal jih in jih mečkal, nič se mu jih ni zdelo škoda.

Ničesar zaželenega ni našel.

Ozrl se je in se ugledal v zrcalu z velikimi krvavimi in izbuljenimi očmi, zravnal se je, mahnil s pestjo in razbil steklo.

Takrat se je izgubil kaplan iz sobe, vstopila sta nato orjaška črno oblečena grobarja in besni Atila je bil v par trenutkih na cesti.

»Roparji! tatovi! cigani!« je rohnel.

Med vrati župnišča je postal rdeči kaplan in zaklical za Atilo, dočim je Katra za oknom brisala solze veselja: »Za mašo dajte! za brata, saj ste dedovali!«

»Hudič! . . . Bi še to rad požrl! . . .« Renčal je osleparjeni na cesti in se zgubil urnih korakov iz vasi . . .

Solnce se stalo visoko na nebu, smehljalo se je in pošiljalo pekoče žarke nad Zaplato. Udarila je ura v zvoniku, bilo je dvanajstkrat kladivo in padalo težko na viliti bron.

Zazvonilo je poldan.

6. Zavarovanje koalicijske pravice.

7. Učinkujoče in temeljito nadzorstvo obrtnih in poljedelskih obratov ob sodelovanju oseb, ki jih volijo delavci.

Pač je pariški kongres imel posledico, da so se leta 1890 v Berlinu in 1900 v Bernu sešle konference vlad za delavsko varstvo in ustanovile mednarodne zveze za varstvo delavstva, toda kljub mnogim razpravam so zakonodajstva ustvarila jako malo pozitivnega, ker gospodujoči razredi, boječi se škode, ovirajo varstvo delavstva, dasi ne škoduje v nobeni deželi nobeni pridobivalni panogi, ampak dviganje zdravja in delovne sposobnosti delavcev splošni kulturi in tudi podjetniškemu razredu koristi.

Da se prepreči propadanje delavstva v ubožnost, je zahteval kongres v Amsterdamu leta 1904, da se ob polni samoupravi delavstva in ob enakem ravnanju s člani vseh narodov v vseh deželah osnujejo naprave, ki imajo dajati zadostna življenska sredstva in zdravila bolnikom, poškodovanim, obnemoglim in starcem, nosečim in porodnicam pa tisto pomoč, ki je potrebna za uspevanje dojenčka in matere, vdove in sirote ter brezposelnost pa obvarovati bede.

Obstajajoči zakoni za varstvo in zavarovanje delavcev nikakor ne odgovarjajo potrebnim in upravičenim zahtevam delavcev. Zlasti so brez varstva delavci v poljedelstvu in pri gospodarstvu. Le s trajnim pritiskom delavcev se more doseči več.

Kongres pozivlja torej delavce vseh dežel, naj so vpisani v industriji, v trgovini, v poljedelstvu ali pri drugih panogah dela, naj upognejo nasprotovanje gospodujočih razredov in osvoje uspešno delavsko varstvo z neutrudljivo agitacijo in z izpolnitvijo razredno zavednih organizacij na političnem in gospodarskem polju.

Politični odsevi.

* **Glavne počitnice** so minile; šolski otroci in ministri so se spočili in se vračajo z dežele v mesto, prvi v šolo, drugi v svoje urade. Začenja se zopet »politično življenje«. Z drugimi besedami: Nadaljuje se stara avstrijska mizerija. Baron Bienenroth mora zopet vladati pa je potegnil svoj program iz žepa. Na prvem mestu stoji češki deželni zbor in državni zbor. Kdor ima vsaj kakor v sanjah nekoliko pojma o težkih problemih avstrijske politike, si beli glavo, kako se bo našel izhod iz zagate, v katero so zabredle vse politične institucije v Avstriji. Naš gospodarski razvoj je popolnoma ustavljen in deloma že obrnjen nazaj. V industriji je kriza, na vseh koncih in krajih neznoša draginja, davčna moč prebivalstva peša, država je deficitna, dežele skoraj bankerotne. Baron Bienenroth pa si ne dela toliko skrbi kolikor sluga v njegovem predsobju. On ima svojo »metodo« in če je tisočkrat ostala brez uspeha, začenja tisočprvič zopet z njo. Deželni zbori se imajo sklicati, med njimi tudi češki. In baron Bienenroth konfirira. Konfirira s češkim namestnikom, konfirira z veleposestniki. Stranke deželnega zbora, ki se prepirajo tako, da zbor ne more priti do dela in da je vsled tega tudi kriza v državnem zboru trajna, se pa menijo za Bienenrothove konference toliko kolikor za lanske sneg. Bienenroth ni iskal pota do strank in ga tudi ni našel. Tako bi bilo zopet treba, da bi bog s kakšnim čudežem posegel vmes, kar pa ni verjetno. Stara lajna se bo torej gonila dalje, dokler nam kak srečen veter ne odnese Bienenrotha.

* **Ceške meščanske stranke** se pripravljajo za politično sezono s tem, da snujejo vzajemno zvezo. Našim klerikalcem to ni posebno všeč, ker slutijo, da se hočejo Čehi na ta način osvoboditi vodstva, ki ga je imel doslej Šusteršič v »Slovanski Enoti«. »Slovenec« se že postavlja na noge in v dolgem članku daje Čehom dobre nauke. V potu svojega obraza se člankar trudi, da bi dokazal »uspešnost« dosedanje slovenske klerikalne politike, v katero že noče živ krst več verjeti. Ne morejo nas čez mero zanimati prepripi do včeraj združenih slovansko meščanskih politikov; lahko pa bi imeli lepo zadoščenje v tem, da prihajajo polagoma vsi do spoznanja, katero smo že davno zastopali mi. Politika slovenskih klerikalcev je bila osebna politika dr. Šusteršiča; Slovonom sploh in Slovincem posebej ni prinesla ne enega uspeha. Vsa ta politika je bila neprekinjena veriga samih porazov. Ob zadnji obstrukciji smo bili še edini, ki smo kazali, da klerikalci le rešujejo Bienenrotha s tem, da ruširajo parlament. Takrat ni hotel nihče poslušati našega glasu. Tista obstrukcija je bila »sveti boj za ideale in pravice slovenskega naroda«, »politika širokega obzorja« in kdove kaj še. Danes pišejo češki listi o tej politiki natančno to, kar smo mi pisali pred tremi meseci, slovenski liberalni listi ponatiskujejo to z odobravanjem, nihče pa noče priznati, da so gospodje ves čas sami podpirali to politiko in da jo je Hribar po zaključenju državnega zbora strasto zagovarjal. Slovansko

meščanska politika je pač velika tragikomedijska.

* **Wolfova strančica** je začela delati težave v nemško nacionalni zvezi in očita Bienenrothovi vladi vsakovrstne deloma resnične, deloma pa izmišljene grehe. Sicer je ta klika brez posebnega pomena v parlamentu in njeni moralni pomisleki so zelo sumljivi, ker jej doslej vsi Bienenrothovi grehi niso branili jemati za svoj list subvencijo iz dispozicijskega sklada. Zabeležiti je treba njene opozicijske napade le zaradi tega, ker se gotovo ne bi javljali, če se ne bi gospodu Wolfu zdelo, da je bodočnost Bienenrothove vlade postala dvomljiva. Če pride nov gospodar, se je treba pravočasno pripraviti za preselitev. Saj bo z dispozicijskim fondom disponiral tisti, ki pride.

* **Napetost med Turčijo in Grško** še ni popustila. Volitve za grško narodno skupščino, pri katerih je bilo izvoljenih več Krečanov, ne dajo Turčiji mira, dasi se ji je povedalo, da bodo dotični odložili vsa svoja mesta na Kreti. Ker pritiska Turčija, se pa giblje tudi Grška in zahteva 20 milijonov odškodnine za izgube, ki jih je imela vsled turškega bojkota. Med grško in turško vlado ter med pokroviteljsvenimi državami se neprenehoma izmenjujejo note in izjave, včasih prinaša telegram vesti, kakor bi morala vsak hip izbruhniti vojna, ampak kadar pride kaša na mizo, ne bo več tako vroča kakor pri ognju.

* **V grško narodno skupščino** je bilo izvoljenih tudi nekoliko socialistov. To je prvič, da prihajajo socialisti v kakšno zakonodajno telo na Grškem.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

Čobal contra »Slovenski Narod«.

Včeraj in danes se je vršila pred ljubljanskim porotnim sodiščem tiskovna pravda sodruga Čobala proti Habéti zaradi dveh podlih pamfletov v »Slov. Narodu«. Zaradi teh pamfletov je bil obsojen pri okrajnem sodišču odgovorni urednik »Slov. Naroda«, kateri se je izmuzel na ta način, da je dejal, da se bo de pisec omenjenih člankov sam javil. In res se je aprila meseca oglašil Habé, da je spisal omenjene članke, da prevzame zanje odgovornost in da nastopi dokaz resnice. Habé je sicer sam na sebi brezpomembna ničla, »slamnat mož«, kojega mnenje je v javnosti popolnoma nemerodajno. Čobalu pa je šlo za to, da citira svoje obrekovalce pred sodnijo in da z zapriseženimi izpovedbami dožene brezprimerno infamnost svojih nasprotnikov. In ko je Habé videl, da ima Čobal resno voljo zavezati svojim obrekovalcem jezike pred sodnijo, je začel kar od kraja vse tožiti, tako da je celo predsednik sodišča označil njegovo postopanje za skrajno nemožato. Porota se torej ni mogla prepričati, da bi bil Habé spisal omenjene članke in ga je zatorej oprostil. Kakor rečeno, Čobalu že od prvega početka ni šlo zato, da brezpomembnega Habéta za nekaj tednov zapre, ampak za to, da pred sodiščem dokaže neosnovanost in obrekljivost Narodovih dopisov. In to je v popolni meri dosegel. Vse priče po vrsti, tudi nasprotniške, so izpovedale, da so dopisi v »Sl. Narodu« lažnjivi, da bijejo resnici naravnost v obraz. Moralni zmagalet v tej pravdi je Čobal, in Habé je unesel kožo, ker se je prav nemoško potuhnil.

V naslednjem podajamo poročilo:

Senatu predseduje deželnosodni svetnik J. Polec, votanta svetnik Koblar in svetnik dr. Geršak; zapisnik vodi dr. Ohm. pl. Januschowsky. Tožbo zastopa dr. Tekavčič, obtoženega Habéta pa v zastopstvu dr. Tavčarja, ki se mu ni ljubilo dr. Janko Žirovnik. — Na porotni klopi sede sledeči gg. porotniki: Alojzij Pelc, Adolf Perles, Franc Slanc, Viljem Jerančič, Ivan Ružička, Viktor Cantoni, Miroslav Lestič, Rajko Pečnik, Leopold Bürger, Oton Drelse, Fran Zupan in Fran Žvab.

Zapisnikar Ohm. pl. Januschowsky p. prečita obtožnico, ki smo jo v izvadku priobčili že v sredini številki »Rdečega Prapora«.

Obtoženec Habé napravlja do sile klaverno vtis. Ko ga predsednik vpraša, ali se čuti krivega v smislu obtožbe, se obnaša kakor Revček Andrejček v vlogi političnega heroja. Vzlic temu, da je v predpreiskavi izrecno priznal, da je pisal inkrimirane članke, mu je pri razpravi srce v hlačice zdrknilo in izjavlja, da z omenjenimi članki ni v nobeni zvezi, da pa pač nastopi dokaz resnice za infamije omenjenih člančkov. Smeh med občinstvom je možakarja poučil, kakšne bedarije se je iznebil. Predsednik Polec mu kar brez ovinkov pove, da je način njegovega zagovora do skrajne mere nemoški in da napravlja silno čuden vtisk in tožiteljev zastopnik dr. Tekav-

čič ga opozarja na dejstvo, da se je še pred nekaj dnevi po Zagorju ustil, da je pisal inkriminirane članke, da pa mu je vseeno, četudi je nekaj dni zaprt, vzeti da mu itak ničesar ne morejo in stroške da bo plačal le Čobal. Vzlic temu vztraja Habé pri svojem najnovejšem zagovoru, ki ne razodeva prav posebne korajže.

Dr. Žirovnik izjavi v imenu svojega klijenta, da nastopi dokaz resnice in predlaga, da se poleg vabljenih prič zaslišijo še poštar Kamlič iz Jesenic, Anica Huthova in pa Ranzinger.

Dr. Tekavčič se načeloma temu predlogu ne protivi, mnenja pa je, da je to zaslišanje za proces povsem inrelevanten in da se s tem le zavlačuje pravda. Predlaga dalje, da se povabita še Mar. Koželj in Greg. Pungrstnik, napram katerima se je obtoženec pred nekaj dnevi izrazil, da mu je vseeno, če bo zaprt, da bo le Čobal stroške plačal, in pa pravnik Koder.

Dr. Žirovnik vztraja na tem, da se zaslišita prič Jerin in Jesenko, ki sta opravičili odsotnost z zdravniškim izpovedalom.

Senat sklene, da se zaslišijo vse v pripravljalnih spisih predlagane priče, dalje priče, ki jih je predlagal dr. Tekavčič, dočim si pridržijo odločitev glede zaslišanja obolih prič za poznejši čas.

Nato se začne zaslišavanje prič, ki jih je vsega skup 38.

Zapriseženju prič Jakopa Zajka ugovarja dr. Tekavčič, ker živi priča v osebnem sovraštvu s Čobalom, in se je svoj čas proti Čepinu izjavil: Kdor se meni zameri, mu tega ne pozabim nikoli; škodujem mu, kjer mu le morem, in tudi Čobalu bom škodoval, kjer mu bom mogel. Zajko, ki vzbuja s svojim neprosvoljnim humorjem veselost med občinstvom, te svoje izjave ne taji. Četudi Čobalu ki

ekstra-prijazen

(bučen smeh), vendar ž njim ne živi v osebnem sovraštvu. Nato se priča zapriseže in izpove tole: Svoj čas mi je Čobal ponujal uro, ki jo je na račun dolga v konsumnem društvu kupil za 60 goldinarjev od Hofmance, za 70 goldinarjev, če za »špas« ali za res, ne vem. Žena mi je odgovarjala. Koliko je bila ura vredna, ne vem. — Svoj čas je odbor konsumnega društva sklenil, da se da od čistega dobička 200 kron v politično kaso za agitacijo in za razne volitve. — Poslovanje Čobala je bilo ves čas, kar sem bil predsednik konsumnega društva, v popolnem redu; samo enkrat se je pri reviziji našel primankljaj — osemih vinarjev (velikanska veselost med poroto in občinstvom.)

Tovarniški uradnik Tauffer pripoveduje, da se je Čobal škodoželjno in zaničljivo smejal sokolskemu izprevodu; na vprašanje tožiteljevega zastopnika prizna, da je kakih 20 metrov pred njim v izprevodu korakal Roš ml., kateremu je tožitelj odzdravljaj. Nadalje izjavi, da je pač slišal od drugih, da Čobal agitira proti članom odbora konsumnega društva, da pa sam iz lastne izkušnje o Čobalu ne more kaj takega trditi.

Priča Flisek izpove, da je Čobal pri županski volitvi volil Ranzingerja.

»Steklarska« narodnost.

Na vprašanje predsednika, če je Ranzinger nemški nacionalc ali »nemškutar«, priča potrdi, češ da je steklarskega rodu. Modra iznajdba modrega moža je spravila vse navzoče v živahno veselost in prisrčen smeh, ki je postal tem viharnejši, ko je priča navsezadnje izpovedala, da je Ranzinger volil za župana našega narodnjaškega kandidata Weinbergerja. Nadalje pripoveduje priča, da je prejel enkrat od okrajne bolniške blagajne nemško vabilo na sejo, ki ga je zavrnil; če je vabilo podpisal Čobal ali kdo drugi, ne ve. Od tedaj dobiva zmerom slovenska vabila.

Priče Čuk, Savšek, Škornik, Korbas in Ahčan ne vedo izpovedati nič bistvenega.

Malovrh izpove, da je sprožil v plenarni seji konsumnega društva, da se da političnemu odboru na razpolago denarna sredstva za vsakovrstno agitacijo, kakor podpirajo tudi meščanski zavodi svoja politična podjetja. Zajkotu pa je priča nasprotoval, ker se je Zajko upiral zboljšanju službenih pogojev za uslužbence, ki so zaposleni v konsumnem društvu.

Priče Vodopivec, Ivana Robavs in Poljšak ne povedo nič novega.

Priča Schiller, rudniški ravnatelj v pokoju, izjavi decidirano, da se je Čobal zmerom energično zavzemal za delavske interese, da je zmerom več zahteval, kakor je moglo rudniško vodstvo ugoditi. Na vprašanje dr. Žirovnika priča izrecno naglašja, da v zastopanju delavskih interesov Čobal ni ločil narodnjaških in klerikalnih od socialno-demokratskih delavcev in da se sploh ne spominja, da bi bil kdaj Čobal pri njem sam interveniral, tem

več zmeromna čelu delavskih deputacij.

Priča Mihelčič izjavlja, da je sklical sestanek, na katerem so se razpravljala izključno gospodarska vprašanja in se je rudniški ravnatelj udeležil sestanka pod pogojem, da se izločilo vsa strankarska vprašanja. Priča izjavi, da ni Nemec in da je v občinski odbor volil Slovence.

Priča Repovš izpove, da ima ključke blagajne samo Čobal, njegova rejenka, ki je odgovorna za blago, pa da ima ključke od prodajalne in skladišča. — Glede Čobala izjavlja, da so imeli somišljeniki mnogo truda, preden so ga pregovorili, da sprejme ravnateljsko mesto. — Glede subvencije agitacijskemu odboru izpove, da se je na predlog Medveščkega votiralo 200 kron za agitacijski sklad; svota se je pod tem naslovom vknjižila v blagajniško knjigo in izplačala agitacijskemu odboru po občinskih volitvah; še danes je nekaj tega denarja neporabljenega. Občni zbor je odborovo ravnanje soglasno odobril.

Enako izpove priča Ule, ki izjavi, da je Čobal pri nastopu ravnateljstva položil kavcijo 200 kron; tudi njegova rejenka je položila kavcijo s hranilno knjižico, glasečo se na 500 kron. — Na odborovi seji se je sprejelo, da se dividende ne izplačujejo več na nedeljo in v gostilni, temveč ob delavskih v prodajalni, in to v interesu delavskih rodbin. Kategorično zanika, da bi bil Čobal nastopil proti razdelitvi dividend in da bi bil svoje stališče motiviral, češ da se delavci opijajo in po blatu valjajo. — Nasprotno je res, da se je prav tisto leto izplačala zelo visoka — 90dstotna — dividenda. — Zajkotovi volitvi ni Čobal absolutno nič nasprotoval. — Knjige so bile odbornikom zmerom na vpogled: nahajale so se vedno v najlepšem redu. Prav tako tudi blagajna, ki smo jo večkrat škontrirali.

Priča Janez Capuder izpove enako in navaja med drugim, da je videl Rošvega fanta, da je v izprevodu Čobala pozdravljaj in da mu je Čobal odkimal. Ko je Wohinz zaklical »haj!«, ga je Čobal pošteno ozmerjal, češ da dela sramoto celi stranki.

Priča Marija Jeločnik potrdi vse te stvari in izpove, da so čisto ponoči inventirali in sortirali blago, ker podnevi ni bilo časa.

Priča Antonija Rajner izpove poleg znanih reči, da je Hofmann (kateri je Čobalu zlato uro prodal) ostal zadnji mesec dolžan v konsumu, ker ni imel službe, da pa se mu ta dolg nikoli ni ertal.

Priča Ign. Sitar izpove, da ga je Hofmann naprosil, naj pregovori Čobala, da mu odkupi uro in ga reši iz zadrege. Čobal se je dolgo obotavljaj in se je šele na ponovno prigovarjanje udal. Spominja se, da je Čobal na Dunaju pri slučajnem sestanku ponujal Hofmannu uro nazaj.

Priča Hofmann biva na Dunaju. Leta 1905. je bil še v Zagorju; ker je bil brez službe, mu je trda predla in je ponujal boljše plačanim delavcem, da mu kdo odkupi uro. Nazadnje je prosil Sitarja, da ponudi Čobalu uro za 120 kron. Sitar je to storil, ampak Čobal je ponudbo odklonil. Nato sem Sitarju rekel, da naj vdrugič naprosi Čobala, nakar se je Čobal udal, z izrecnim pogojem, da mu jo za 120 kron čez 8—10 mesecev zopet odkupim. Uro je vzel Sitar, ki mi je prinesel denar. Hvaležen sem bil Čobalu, da me je rešil iz velike zadrege. Odločno zanikam, da bi bil Čobal izkoristil moj položaj; za uro sem sicer res dal 246 K, ampak bila je zelo preplačana, ker sem jo odplačeval v obrokih. — Na Dunaju me je vprašal, kaj bo z uro, nakar sem mu izjavil, da nimam sredstev, da bi mu jo odkupil.

Enako kakor prejšnje priče izpove tudi Anton Ulčar in Josip Medvedšek, kateri izjavi, da se Čobal nikoli ni izrazil proti Zajkotovi izvolitvi, pač pa je Zajko sam na zadnji odborovi seji odstopil in odklonil zopetno izvolitev.

Enako deponirajo priče Miha Čepin, Fani Ključevšek, Ivan Ostrožnik.

Priče Ana Bohinc izpove: Moj sin je zaklical ob priliki sokolskega izprevida »Hail!«; Čobal se je nad tem zelo razjezil in je fanta ozmerjal, ko je prišel gor.

Vinko Jamnik izpove, da mu je Čobal kmalu po svojem dohodu v Zagorje posodil 400 K. Štibancu je posodil 30 goldinarjev in tudi drugim je pomagal iz zadrege.

Alojzij Drčar izjavi, da so v odboru bolniške blagajne slovenski in nemški člani in da Čobal govori ž njimi slovensko in nemško. Svoj čas je Drčar napisal nemško vabilo za sejo, ki ga je pa Frisek zavrnil. To je priča sporočil Čobalu, kateri mu je naročil, da naj piše odslej vabila v slovenskem jeziku.

Priča Nikolaj Krkljak izpove, da so se pri njegovem vstopu v bolniško blagajno vodili zapisniki izključno v nemškem jeziku. Čobal je predlagal, da se vodijo samoslovenski zapisniki, nakar se je vsled ugovorov nemških članov sklenilo, da se vodijo dvojezični zapisniki.

Priča Ivan Gričar izjavi, da se je Čobal v odboru konsumnega društva izrazil, da mu je vseeno, kateri prosilci se podeli služba prodajalke. Priča se je zavzel za Ključevšek, ker je Čukova stavila pretirane zahteve.

Nato ugotovi predsednik J. Polc na podlagi zapisnikov, ki mu jih je predložil Čobal:

1. da je Čobal v odboru bolniške blagajne v resnici predlagal, da se vodijo samoslovenski zapisniki, in da se je potem sklenilo, da se vodijo dvojezični zapisniki.

2. da se odtedaj v resnici vodijo dvojezični zapisniki.

3. da je nadzorništvo in predstojništvo kons. društva v plenarni seji soglasno dovolilo 200 kron agitacijskemu odboru.

4. Da je ta izdatek vknjižil v blagajniško knjigo pod naslovom agitacijskih stroškov.

5. da je občni zbor odobril prav specijelno ta izdatek, in sicer soglasno.

Priča Ant. Koder izpove: Habi mi je poslal 10—15 dopisov, ki sem jih slovnico in stilistično popravil in potem izročil raznim redakcijam. V času, ko so izšli inkriminirani članki, se ni več za stvar zanimal in je čisto oddajal dopise redakcijam, ne da bi jih bil prej pregledal. Ne spominja se, da bi mu bil Habi poslal inkriminirane članke, vendar tega ne izključuje. Tudi potem sem od Habi prejel nekaj dopisov. Habi se je proti priči sam od sebe izjavil, da je pisal inkriminirane članke.

Dr. Žirovnik predlaga, da se prečita izjava obolevalec Jerina.

Dr. Tekavčič se protivi predlogu, zakaj obtoženec mora dokazati trda dejstva, ne pa prazne govornice. Nato dr. Tekavčič natančno in precizno formulira tožbeni petiti.

Senat odkloni prečitavanje Jerinove izjave. Nato prekine predsednik razpravo na soboto zjutraj.

Priča Marija Kozelj izpove, da je šla k čevljarju Fliseku; tam je bil obtoženec Habi in je dejal: Prmejčuš, jaz sem ga (Čobala) notri v cajtenge dal.

Priča Pungartnik izpove, da je čital inkriminirani članek, da pa ne ve, kdo ga je spisal.

Senat odkloni nadaljnje priče, vsled česar prijavi dr. Žirovnik ničnost.

S tem je dokazovanje zaključeno in senat se poda v posvetovalnico in formulira vprašanja porotnikom.

Dr. Tekavčič: Živimo v dobi hudih stanovskih bojev; ti boji se ne bijejo s stvarno kritiko, s stvarnimi argumenti, ampak postali so čisto osebni. Krade se osebna čast, blati pošteno ime. Napadencu ni na razpolago mnogo obrambnih sredstev: za trnjevo pot sodne rehabilitacije je treba mnogo poguma. Zasebni obtožitelj je nastopil to pot v svesti si svoje poštenosti, v zaupanju na objektivnost ljudskih sodnikov. — Obtoženec se je aprila meseca sam oglasil, da je spisal omenjene članke, da je zanje odgovoren in da nastopi dokaz resnice. To je izjavil proti Čobalu, proti preiskovalnemu sodniku. Ko pa je videl, da mu slaba prede, si je skušal odpreti luknjico, da bi skozi njo ušel zasluženi kazni. Jasno je, da je ta izgovor jalov in prepričan sem, da mu gospodje porotniki ne bodo naselili in da bodo izpregovorili odrešilno besedo, da je osebna čast sakrosantna, in da se je po krivici ne sme nihče dotakniti brez zaslužene kazni. Nato zastopnik posebne obtožbe natančno razbira z gnojnico spisane članke v »Slov. Narodu«. Čobal stoji na silno odgovornem mestu in vživa med delavstvom zaupanje; to zaupanje so mu hoteli emajati. Trdno upanje imam, da po tem, kar se je v tej dvorani slišalo, daste Čobalu popolno zadoščenje, da bo s ponosom zapustil to dvorano.

Dr. Žirovnik je mnenja, da bi mož, ki stoji sredi političnih viharjev, kakor ravno Čobal, ne smel biti tako občutljiv in bi moral take članke kratkoma ignorirati. Interpretirati skuša članek v tem smislu, da članek ni hotel osebno žaliti Čobala. Končno izjavi, da je Habi le slamnati mož in da Habi članke ni pisal.

Po repliki in dupliki obeh zastopnikov je podelil predsednik J. Polc porotnikom pravni pouk in resumé.

Po polurnem posvetovanju porotnikov naznani predsednik Pelc izid posvetovanja.

Ker so porotniki vsa glavna vprašanja (da je Habi priobčil inkriminirane članke in s tem žalil Čobala) zanikali (s 6 proti) so odpadla vsa dodatna vprašanja, nakar je predsednik razglasil oprostilo razsodbo.

Proti razsodbi proglasi dr. Tekavčič ničnostno pritožbo.

— Vzajemnost — odsek Sp. Šiška. Danes zvečer ob 8. uri se vrši v gostilni pri Anžoku mesečna seja odbornikov in cestnih zaupnikov.

Dr. Tavčar in dr. Triller proti Ribnikarju.

Adolf Ribnikar, mestni tržni nadzornik je tožen po dr. Ivanu Tavčarju in dr. I. Trillerju, ki tudi prvega zastopa, češ da je okoli govoril, da sta tožitelja spletkarila zato, da vlada Hribarja ni potrdila. Ribnikar se zagovarja: »Predno pridem na inkriminirano, moram razložiti čelo stvar od začetka. Minister Haerdtl je meseca maja pozval Ploja k sebi z ozirom na potrditev Hribarja — ta je prišel meseca julija v Ljubljano in tu se je domenilo po daljših razgovorih, da bo dr. Tavčar župan in da bo dr. Tavčar tudi potrjen. 14. avgusta je bil Ploj zopet v Ljubljani, kjer je govoril s Tavčarjem, pa tudi s Hribarjem. Pisal je potem naj se Hribarja potrdi, ker je položaj od julija sem drugačen. Dr. Tavčar in dr. Triller sta med tem informirala napačno Ivana Hribarja. Povedala mu nista, da se je vprašalo že glede potrditve dr. Tavčarja za župana. »Slov. Narod« je delal med tem za »župana« dr. Tavčarja — »Jutro« pa za Hribarja. »Slovenski Narod« je že prinesel članek, naj se Hribar sam odloči — tudi izvrševalni odbor stranke je izjavil, da bo vse tako, kakor bo Hribar sam hotel. — Ton daljšega Ribnikarjevega govora je bil oni iz »Jutra«, ki ga je imel vezanega. K tožbi pa pravi: Nekega dne sem srečal vrtnarja kmetijske družbe Urbančiča, s katerim sem često imel politične razgovore. In temu sem rekel, da sta dr. Tavčar in dr. Triller hodila okoli za potrditev župana dr. Tavčarja. Doslovno sem dejal: »Res je, da sta dr. Tavčar in Triller brez vednosti Hribarja in izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke vprašala vlado, če bi potrdila dr. Tavčarja za župana in, da dr. Tavčar in dr. Triller delata proti temu, da bi bil Hribar zopet izvoljen za župana.« Drugih besedi, ki se mi v ovadbi podtikajo, nisem govoril. Prosil bi, da se v tem slučaju upošteva psihološko stanje Urbančiča, ki pripada nižjim slojem, koje je nepotrdivel župana Hribarja zelo neprijetno dirnila. Dr. Triller raztegne obtožbo na danes po Ribnikarju izrečene trditve in pripomni, da bi bilo res nečastno, če bi on z dr. Tavčarjem tako delal, kot se v Ribnikarjevem zagovoru slika. — Urbančič, vrtnar kmetijske družbe pravi, da sta usodnega dne z Ribnikarjem prišla skupaj ter po razgovoru o krompirju začela o politiki. Rekel sem mu: »Mladi ste pa hudi.« — Ribnikar mi je rekel: »Saj smo lahko, ko sta še šla dr. Tavčar in dr. Triller k vladi proti Hribarju delat.« Rekel sem, da tega ne verjamem, nakar mi je rekel: »Če on reče, je res.« Dr. Triller prosi, da se konstatira, da je govoril Urbančič 15. avgusta, in ne 25. avgusta pod utisom članka »Dr. Trillerju in dr. Tavčarju«, češ 25. avgusta je delavnik, in ob takih dneh kot vrtnar nimam časa okoli hoditi. Ribnikar nastopa dokaz resnice, glede tega da sta dr. Tavčar in dr. Triller hodila res krošnjarij proti Hribarju za »župana« dr. Tavčarja in sicer po sledečih pričah: po dr. Ploju, po Ivanu Hribarju, po baronu Schwarzu, po c. kr. Haerdtlu, po dr. Oražnu, dr. Žerjavu in dr. Novaku, dalje po gg. dr. Šviglju in dr. Rybašu. Seji izvrš. odbora sta bili 22. in 29. avgusta; o sklepih teh dveh se hoče tudi dokaz resnice prinesiti. Dr. Triller pravi nato: naj se zasliši še tehnik Josip Urbančič, g. Jakob Konda, c. kr. avskultant v Ljubljani. Izjavlja pa, da dr. Tavčar ni nikogar k dr. Žerjavu poslal, kakor trdi Ribnikar; res pa je, da sem jaz poslal dr. Novaka k dr. Žerjavu, naj upliha pri »Jutru«, da se ustavi vsako pisanje o županski krizi — pri »Narodu« smo že to storili — in sicer iz dveh razlogov: da bi vlada ne smatrala pisavo slovenskih listov za izzivalno in da bi ne bila nepotrdivel prišla v javnost pred 18. avgustom. Dr. Novak je bil pa pri Žerjavu z dr. Oražnom, kar je dr. Trillerju pomembno, ker sedaj ve odkod izhajajo »Jutrove« informacije. Glede sklepov izvrševalnega odbora pa navajam, da je to laž, kar je bilo v »Jutru« in kar je trdil Ribnikar. V seji izvrševalnega odbora se je sklenilo, če Hribar ne bo župan, naj bo dr. Tavčar za župana, Hribar za podžupana — eden ljubljanskih poslancev naj odstopi in Ivan Hribar naj bo deželni poslanec in potem, ko dr. Tavčar odloži dež. odborniško mesto, se voli Hribarja za deželnega odbornika. — Razprava se odloži, da se pozove predlagane priče razen onih, ki bi naj pričali o sklepih izvrševalnega odbora, čegar seje so se vršile po dejanju, kakor tudi glede Haerdtla in Rybaša, ki nista v direktni zvezi z dokazi resnice.

Goriško.

Podgora. Prihodnji teden torej bodo v Podgori občinske volitve, in sicer voli dne 14. in 15. tretji, 16. pa drugi razred predpoldne in prvi popoldne. Že več let ni bilo za volitve v Podgori toliko zanimanja kakor letos in to zaradi — po mnenju znanih »priatelj« delavstva — neopravičenega vmešavanja v take reči od strani delavstva in

pazaradi znane »pajacade«, ki so jo naši ostareli starešine napravili. Na vseh koncih in krajih, pri delu in doma, dajo te volitve povod raznemu govoričenju. Imamo ljudi — vredne da se jih človek usmili — ki mislijo, da brez teh gospodov, ki so do sedaj plesali kakor je njih »harpa« igrala, sploh ne more obstati Podgora in druge tri vasi, ki spadajo pod naše županstvo. Ti ljudje mislijo, da razen teh ne bi bil nihče zmožen voditi tisto tako priljubljeno občinsko »gospodarstvo«. Zdi se jim, da so le stari starešini rojeni za ta »meštir« in če pride kdo drugi v občinski svet, se bojé, da bo občina »bankrotirala«. Razen tistih pa, ki se boje bankeota so tudi taki, ki popolnoma odobravajo nastop delavcev in želé, da pride tudi glas teh enkrat do veljave pri občinski upravi in vse kaže, da bo pri letošnjih volitvah drugače kakor mislijo tisti, ki že več let sedijo v občinski hiši. Može mislijo namreč, da je ljudstvo dandanes na tisti stopnji, kakor je bilo pred leti. In prav v Podgori lahko rečemo, da so se delavci in kmetje začeli precej zanimati za svoje interese in to potom napredka soc. dem. stranke, ki je edina zastopnica ljudskih interesov. Nismo sicer preproki, ampak lahko pač trdimo, da bodo prav te volitve pokazale, da veje nad našo vasjo svežejši zrak in da ljudstvo drugače misli, kakor je mislilo doslej. Ljudstvo se je naveličalo tiste samopašnosti nekaterih »gospodov«, ki so si z dobičkom, ki jim ga dajejo delavci in kmetje, nakopili lepega premoženja. Naj le delajo, kar hočejo, naj le govorijo o delavstvu kar se jim zdi, nič jim ne bo pomagalo. Po tisti neumnosti, ki so jo (skuhali), jih je ljudstvo spoznalo in jim bo odgovorilo na dan volitve. Obenem pozivljamo volilce, naj se ne ostrašijo nobenega napadanja in obrekovanja ter nastopijo pri volitvi vsi kot en mož proti skupnim sovražnikom. Imena mož, ki si jih je delavstvo izbralo za svoje zastopnike v občini so naslednja:

Markič Miha, kurjač v Podgori; Benini Peter, vodja konsumnega društva v Podgori; Perko Stefan, papirniški delavec v Podgori; Delpin Franc, zidar v Podgori; Sunič Josip, papirniški delavec v Podgori; Brežigar Franc, železničar v Podgori; Miklus Anton, delavec v Pevmi; Simsič Mohor, delavec v Pevmi.

Namesniki:

Perko Janez Kristijan, zidar v Podgori; Kocjančič Josip, zidar v Podgori; Komavli Josip, voznik v Podgori in Čuk Anton, delavec v Pevmi.

To so možje zavednega mišljenja, ki se ne bodo ustrašili nastopati za naše interese in zahtevali, da se ljudstvu da pravice.

Trst.

— Sv. Križ pri Trstu. Pretečeno nedeljo se je vršil pri nas napovedani shod, ki ga je bila sklicala naša krajna organizacija. Samo po sebi se razume, da je bila udeležba lepa in da se je to pot udeležilo shoda veliko število kmetov. Shod je otvoril in mu predsedoval sodrug I. Sedmak, ki je v kratkih besedah razložil pomen shoda. Nato je sodrug Regent iz Trsta poročal o delovanju socialističnih poslancev v državnem zboru in o sedanjem ljudskem položaju. Povedal je takoj spočetka, da ni navajen in da tudi ni njegov namen »napraviti« kak »fulminanten« govor. Zato bo pa razpolagal z dejstvi, ki naj dokazujejo vso perfidnost naših nasprotnikov, ki se ne sramujejo očrtati socialni demokraciji in njenim poslancem grehe, ki so jih oni zakrivali. In sodrug Regent je storil to v polni meri. Le žal da nimamo prostora, da bi objavili ves govor, ki je tvoril veliko obsodbo vsega dosedanjega avstrijskega korupcijskega vladnega zisrema. Navzoči so to dobro razumeli in so ob koncu poročila govorniku burno aplavditali. Za njim je govoril sodrug Petajan, ki so ga bili navzoči izza njegove dolge odsotnosti prisrčno pozdravili. Lepo je raztolmačil kmetom avstrijsko carinsko politiko in dokazal, da je kakor za delavce, tako tudi za malega kmeta prostor samo v socialni demokraciji, ki je edina zastopnica revnega ljudstva. Na shodu je bil tudi naš »mežnar«, ki mu vino ni dovolilo, da bi bil mirno sedel in molčal, pa je zaradi tega razveselil nekoliko navzočé. Tudi se je oglasil za besedo neki narodni človek, ki je pa zbežal, ko sta mu sodruga Regent in Petajan odgovorila. Govoril je še neki železničar, in je povedal nekaj kar gotovo ni bilo všeč nobenemu, ki ne čuti s socialno demokracijo. Nato je sodrug Sedmak zaključil lepo uspeli shod. Po shodu so nekateri sodrugi zložili skupaj 5 kron za »Rdeči Prapor«.

Vsak zaveden sodrug mora biti naročnik »Rdečega Prapora«.

Proti

koleri in griži

varuje vas najboljše želodčni liker

grenki.

Požirek »FLORIANa« se je obnesel v mnogih slučajih kot

obrambno sredstvo

zoper želodčne in črevesne bolezni!

Priporočeno od večšakov.

Nobena hiša brez steklenice
»FLORIANa!«

Varujte se ponaredb, ki niso »FLORIANa« in zdravju nič ne koristijo!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

Ceno posteljno perje in puh!

1 kilogram sivga, oskubljenega K 2.—, polbelega K 2.80, belega K 4.—, prima, puhastega K 6.—, izredno finega skubljenega K 8.—, sivga puha K 6.—, belega K 10.—, izredno fini prsnr puh K 12.—, od 5 kilograma naprej franco.

- Gotove postelje -

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega iuleta (blaga nanking), 1 pernica 180 cm dolga in 116 cm široka ter 2 blazini, 80 cm dolgi in 58 široki, dovolj napolnjene z novim, očiščenim puhom, trpežnim, sivim perjem K 16.—, s polpuhom K 20.—, s puhom K 24.—, pernica sama K 12.—, 14.—, 16.—, blazince K 8.—, 3.50, 4.—, pernice 180 cm dolge in 140 cm široke, K 15.—, 18.— in 20.—, blazince, 90 cm dolge in 70 cm široke ali 80 cm dolge in široke, K 4.50, 5.— in 5.50. Spodnje pernice iz gradla, 180 cm dolge in 116 široke, K 13.— in 15.—, pošlje po povzetju, — zavoj zastoj od K 10.— naprej franco.

Maks Berger, Deschenitz štev. 1084 - Böhmerwald.
Cenik o matracah, odejahl, prevlečkih in vsemu drugemu blagu za postelje zaslonj in franco. Če ne dopade, se zameni ali denar nazaj.

Gostilna »Pri panju«

Vegova ulica št. 10

se priporoča za mnogobrojen obisk

lastnik Leonardo Galante

ima najboljše pijače: dobiva se izboren »pelin-kovac«, goriška, istrska, dalmatinska vina in dolenski cviček po najnižji ceni.

Našim somišljenikom priporočamo:

Ilirija in Praxin kremo
za črevlje.

Ciril in Metodovo vazelino in
vazolino z mednarodno znamko Ciril-Metoda
ter Plerin čistilo za kovine

Te predmete izdeluje domača tvornica kemičnih izdelkov

Golob & Volk, Ljubljana.

Strokovni zdravnik

za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni

Med. dr. Jos. Pogačnik

ordinira zopet

od 11—12 in od 2—1/4 ure

v Ljubljani, Slovanski trg št. 8.

? I ?
I K O
? O ?

Najboljša ura sedanosti
Zlata, srebrna, tula, nikel-
nasta in jeklena se dobi
samo pri

H. Suttner,
Ljubljana, Mestni trg
Lastna tovarna ur v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

IKO

? I ?
I K O
? O ?

Edini izborni priložnostni nakup za tr-
govce in krošnjarje. Razpošilja se tudi
zasebnikom.

40 do 45 metrov
sortiranih ostankov

za 16 kron.

Ostanki so:

Belo močno platno za moško in žensko perilo;
francoski čefir ostanki za srajce bluze in obleke;
oksfort, močna kvaliteta, za moške srajce;
modro blago za predpasnike in obleke;
kanafas (post. blago), m. barve, za postelj. prevlečke;
flanela la kvaliteta za moško in žensko konfekcijo.

Ostanki so 3—12 metrov dolgi,
garantirano brez madeža in dobro
porabljeni. Pošilja se najmanj 40
do 45 m za 16 K proti povzetju.

Pozor! Moje blago naj se ne zamenja s konku-
renčnim, ker razpošiljam le najboljše
in za neugajajoče vrnem denar.

S. STEIN, tkalnica, NACHOD, Češko.

Ceno posteljno perje!
Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivoga dobrega, pu-
ljenega 8 K; boljšega
2.40 K; prima polbelega
2.80 K; belega 4 K; be-
lega puhačega 5.10 K;
velikega snežnobelega,
puljenega 6.40 K; 8 K;
puha sivoga 6—7 K; be-
lega, finega 10 K; naj-
finejši prsi puh 12 K.
Naročila od 5 kg na-
prej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rde-
čega, modrega, be-
lega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj,
60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovit-
nim puhačim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglav-
nice 3, 3.50 in 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm
šir. 13, 14.70, 17.80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga,
70 cm šir. 4.50, 5.20 in 5.70 K, spodnja pernica iz
močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm
široka 12.80 in 14.80 K. Razpošilja se po povzetju,
od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za
neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Primerne
pisarniške
prostore
(4 do 5 sob) v pritličju ali v I. nadstr.
išče
Okrajna bolniška blagajna
v Ljubljani.

Ustanovljeno 1847.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7. LJUBLJANA Turjaški trg št. 7.

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone za gosposke sobe.
Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d.
Najnižje cene. Najsolidnejše blago.

Za priporoča tvrdka

jesen in zimo Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ul. 9

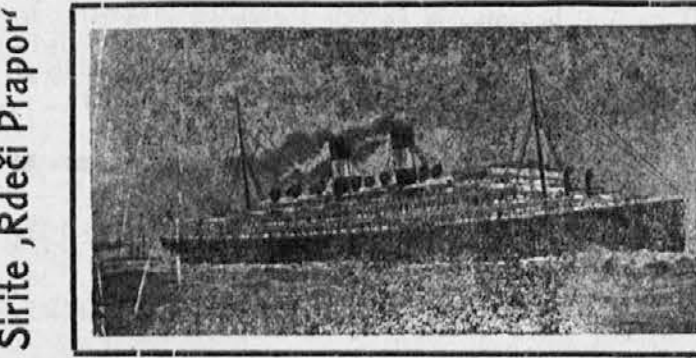
svojo bogato zalogo
izgotovljenih oblek za gospode in dečke ter mične novosti v konfekciji
za dame in deklice. Ceniki zastoj in franko.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev
registrovana zadruga z omejeno zavezo
s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije cesta II (Kolizej)

Zaloga pohištva
lastnega izdelka in tapetniškega blaga.
Izvršuje vsa mizarska stavbna dela.
Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

Kavarna

Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar
v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso
z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 stekleničice Vaše
tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

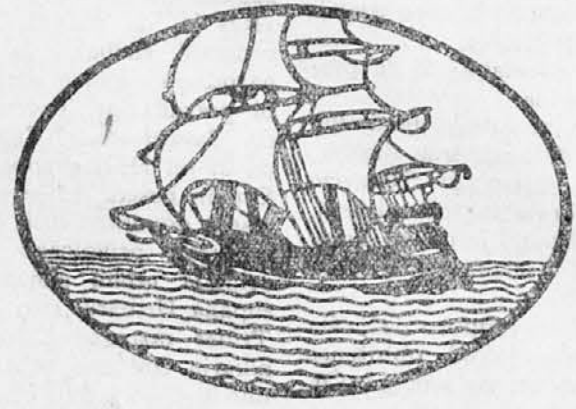
Josip Sterle
Posestnik in premirani medvedji
lovec v Koritnicah, pošta Knežak
pri St. Petru na Krasu.

50% prihranite
stroškov v gospodinjstvu na mleku, slad-
korju in kavi; kri, moč, zdravje, dosežete
in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi svak
knjižico brezplačno
v lekarni Trnkoczy
zraven rotovža v Ljubljani
ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Voditelj gostilne, več
sloven-
skega, italjanskega in nekoliko nemškega
jezika, se sprejme. Pogoji po dogovoru. Pis-
mene ponudbe je poslati na naslov: Franc
Falk, Trst ulica Giovanni Boccacio št. 14.

Julij Meinl

Ustanovljeno 1862.

Uvoz kave
Veležgalnica kave

Potniki v severno in južno Ameriko
vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je
za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj i. t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Vsakovrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.